

**LIETUVOS RESPUBLIKOS ŠILUMOS ŪKIO ĮSTATYMO NR. IX-1565 2, 36, 37 STRAIPSNIŲ IR VIENUOLIKTOJO SKIRSNIO
PAVADINIMO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO DERINIMO PAŽYMA**

Institucijos arba ūkio subjekto pavadinimas, rašto data, numeris	Pastabos ir pasiūlymai	Argumentai (neatsižvelgta, atsižvelgta iš dalies)
Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos 2019 m. sausio 31 d. raštas Nr. R2-(ŠGK)-265	<p>1. <u>Dėl Projekte siūlomo sutarčių pasirinkimo susiaurinimo.</u> Projekte siūloma susiaurinti šilumos ūkio ar jo dalies valdymo teisės perdavimo asmenims nuomos, koncesijos ar kitų valdymo perdavimo sutarčių pasirinkimo galimybę, paliekant tik koncesijos sutartį, pagal kurią savivaldybės galės perduoti šilumos ūkio ar jo dalies valdymo teisę asmenims. Manome, kad šis siūlymas diskutuotinas dėl šių priežasčių: 1) Projekto aiškinamajame rašte nurodoma, kad sutarčių pasirinkimo galimybė, šiuo metu reglamentuojama Lietuvos Respublikos šilumos ūkio įstatyme, „<...> sukelia neaiškumų, kada ir kokį perdavimo būdą reikėtų taikyti ir kokią sutartį sudaryti“. Taip pat nurodoma, kad „pagrindinis tokio teisinio reguliavimo trūkumas tas, kad įstatymu nėra aiškiai reglamentuotas tokių sutarčių turinys, jų sudarymo galimybės ir reikalavimai, sąlygos ir tvarka, taip pat valdymą perimsiančio asmens atrankos procedūros, privalomas investicinių projektų, valdymo perdavimo alternatyvų kaštų ir naudos analizės rengimas, nėra imperatyvių nuostatų dėl konkurencinių procedūrų ir kitų svarbių dalykų, kurie gali turėti įtakos pasirenkant sprendimus dėl šilumos ūkio valdymo ir (arba) jo perdavimo“. Tačiau, projekto aiškinamajame rašte nenagrinėjamos alternatyvos dėl aiškesnio sudaromų sutarčių dėl šilumos ūkio ar jo dalies perdavimo</p>	<p>Neatsižvelgta.</p> <p>Vadovaujantis Lietuvos Respublikos koncesijų įstatymu, koncesija – tai suteikiančiosios institucijos koncesininkui pagal šį įstatymą ir sudaromą sutartį suteikiamas leidimas vykdyti ūkinę komercinę veiklą, apimančią paslaugų teikimą ir (ar) darbų vykdymą, ir (ar) viešųjų paslaugų teikimą, kai koncesininkas prisiima visą ar didžiąją dalį su tokia veikla susijusios rizikos bei atitinkamas teises ir pareigas, o jo atlygį už tokią veiklą sudaro tik teisės užsiimti atitinkama veikla suteikimas ir pajamos iš tokios veiklos arba tokios teisės suteikimas ir pajamos iš tokios veiklos kartu su atlygiu, mokamu koncesininkui suteikiančiosios institucijos, atsižvelgiant į jos prisiimtą riziką.</p> <p>Kaip matyti iš koncesijos apibrėžimo, šilumos ūkio valdymas ir jo perdavimas yra glaudžiai su tuo susijęs. Taip pat paminėtina, kad šilumos ūkio valdymo perdavimo procesas yra viešojo (šiuo atveju vietos vadžios) ir privataus sektoriaus partnerystė, kurios projektų rengimas, teikimas, vertinimas, sprendimų dėl šių projektų įgyvendinimo priėmimas ir įgyvendinimas turėtų būti vykdomas vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009 m. lapkričio 11 d. nutarimu Nr. 1480 „Dėl viešojo ir privataus sektorių partnerystės“ ir Koncesijų įstatymu.</p> <p>Kadangi šilumos tiekimas yra viešąjį interesą atitinkanti paslauga, todėl būtina efektyviai organizuoti šilumos ūkio</p>

	<p>asmenims reguliavimo, tokių sutarčių sudarymo pagrindų, sutarčių turinio, kriterijų, asmenų, kuriems gali būti perduodamas šilumos ūkis ar jo dalis atrankos ir pan. nustatymas; 2) Projekte ir jį lydinčiuose dokumentuose neatskleista ar sudaromų sutarčių susiaurinimas visais atvejais užtikrins tinkamą ir viešąjį interesą atitinkantį šilumos ūkio ar jo dalies perdavimą asmenims. Atsižvelgdami į tai, siūlome įvertinti tikslingumą reglamentuoti galimų sutarčių turinį, jų sudarymo galimybes ir reikalavimus, sąlygas ir tvarką, taip pat valdymą perimsiančio asmens atrankos procedūras.</p>	<p>valdymo perdavimo procesą. Atlikus teisės aktų analizę, paaiškėjo, kad įstatymo lygmeniu aiškiai nustatyti tik koncesijų ir kiti viešojo ir privataus sektorių partnerystės būdai ir tokių sutarčių sudarymas – tokių projektų parengimas, sprendimų dėl jų įgyvendinimo priėmimas, sutarčių pasirašymas ir jų įgyvendinimas. Lietuvos Respublikos energetikos ministerijoje vykusių diskusijų šiuo klausimu metu buvo prieita prie išvados, kad tik sudarant koncesijos sutartį būtų tinkamai įgyvendintas šilumos ūkio valdymo perdavimo procesas, t. y. tinkamai įvertinti numatomi šilumos ūkio valdymą perimsiantys asmenys, projekto techniniai, teisiniai ir finansiniai aspektai, skaidriai pasirinktas asmuo, o vėliau, sudarius su juo sutartį, teisės aktų nustatyta tvarka atlikta jo vykdomo šilumos ūkio valdymo kontrolė ir priežiūra, siekiant tinkamai vykdyti sutartyje numatytus įsipareigojimus.</p> <p>Paminėtina, kad asmenų, kuriems gali būti perduodamas šilumos ūkis, atranka turės būti vykdoma atsižvelgiant ir į Nacionalinę energetinės nepriklausomybės strategiją bei Nacionalinėje šilumos ūkio plėtros programoje nustatytus sprendinius ir priemones. Už tai turėtų būti atsakinga savivaldybės institucija.</p>
	<p>2. Siūlome įtvirtinti reglamentavimą, numatantį per kokį laikotarpį šilumos tiekėjui pasirašiusiam koncesijos sutartį arba šilumos tiekėjui, pradėjusiam vykdyti veiklą pasibaigus koncesijos sutarčiai, turi būti nustatoma šilumos ir karšto vandens kaina.</p>	<p>Neatsižvelgta.</p> <p>Šilumos ir karšto vandens kaina turėtų būti nustatoma Lietuvos Respublikos šilumos ūkio įstatymo 32 straipsnyje nustatyta tvarka ir terminais.</p>
	<p>3. <u>Dėl Šilumos ūkio įstatyme reglamentuojamų šilumos kainų nustatymo metodikos principų.</u> Informuojame, kad Komisija 2018 m. spalio 2 d. raštu Nr. R2-(TTA)-2122 teikė pasiūlymus Lietuvos Respublikos energetikos ministerijai dėl šilumos ūkio įstatyme reglamentuojamų</p>	<p>Neatsižvelgta.</p> <p>Ne šio teisės akto teisinio reguliavimo dalykas. Vykdydama Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos įgyvendinimo planą, patvirtintame Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. kovo 13 d. nutarimu</p>

šilumos kainų nustatymo metodikos principų. Komisija, vadovaudamasi Energetikos įstatymo 8 straipsnio 9 dalies 2 punktu ir Šilumos ūkio įstatymo 32 straipsnio 6, 7, 9 dalimis, nustato šilumos bazines kainas, vertina savivaldybių nustatytų perskaičiuotų bazinių kainų atitiktį šilumos kainodarą reglamentuojantiems teisės aktams ir priima sprendimą vienašališkai nustatyti šilumos bazinės kainos perskaičiuotas dedamąsias tuo atveju, jei savivaldybės taryba nenustato jų per Šilumos ūkio įstatyme numatytą terminą arba nepašalina Komisijos konstatuotų kainų nustatymo pažeidimų. Šilumos ūkio įstatymas numato Komisijos kompetenciją tvirtinti Šilumos kainų nustatymo metodiką, kuri turi būti parengta pagal Komisijos parengtus ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintus Šilumos kainų nustatymo metodikos principus (Šilumos ūkio įstatymo 2 straipsnio 35 dalis). Komisijos vertinimu, Šilumos ūkio įstatyme įtvirtintas teisinis reglamentavimas, numatantis Komisijos pareigą rengiant Šilumos kainų nustatymo metodiką vadovautis Šilumos kainų nustatymo principais, neužtikrina Komisijos nepriklausomumo ir nėra suderintas su Europos Sąjungos teise dėl žemiau nurodytų argumentų.

Komisija yra Europos Sąjungos teisės aktuose, reglamentuojančiuose visuomeninius santykius energetikos sektoriuje, numatyta nacionalinė reguliavimo institucija (Energetikos įstatymo 8 straipsnio 1 dalis). Pagal Energetikos įstatymo 8 straipsnio 11 dalies 1 ir 2 punktus Komisija yra teisiškai atskirta ir funkcinio aspektu nepriklausoma nuo bet kurio kito viešojo ar privataus asmens. Komisija, atlikdama savo funkcijas, yra nepriklausoma, nešališkai ir skaidriai veikia pagal

Nr. 167, įtvirtintą 4.2.10 darbo „Su energetikos sistema susijusių ekonominių veiklų plėtra ir verslo sąlygų gerinimas“ 5 veiksmą „Skatinamojo reguliavimo principų įdiegimas energetikos sektoriuje“ ir atsižvelgdama į Valstybės kontrolės 2017 m. kovo 10 d. valstybinio audito ataskaitoje Nr. VA-P-30-2-5 pateiktą rekomendaciją „Apsvarstyti galiojančio šilumos kainų reguliavimo modelio keitimo ar tobulinimo alternatyvas ir inicijuoti atitinkamų teisės aktų pakeitimus, kurių pagrindu būtų ne tik mažinama administracinė reguliavimo našta ir užtikrinamas kainos pagrįstumas, bet ir jos dalyviai būtų motyvuojami veikti efektyviau, diegti inovatyvius sprendimus, leidžiančius siekti mažiausios šilumos kainos vartotojams“, Energetikos ministerija rengia Šilumos ūkio įstatymo pakeitimus, susijusius su šilumos kainodara, todėl pateikti pasiūlymai bus vertinami rengiant minėto teisės akto pakeitimus.

įgaliojimus, o Komisijos pirmininkas, jos nariai, Komisijos administracijos valstybės tarnautojai ir darbuotojai veikia nepriklausomai nuo visų rinkos interesų, atlikdami savo pareigas nesiekia gauti jokių Lietuvos Respublikos Vyriausybės arba bet kurio kito viešojo ar privataus asmens tiesioginių nurodymų ir jų nevykdo. Komisijos nepriklausomumas kyla ir iš Europos Sąjungos trečiojo energetikos paketo, kurio reglamentavimas perkeltas į Lietuvos nacionalinę teisę. Pagal Europos Sąjungos trečiąjį energetikos paketą valstybės narės privalo užtikrinti, kad jų nacionalinės reguliavimo institucijos būtų nepriklausomos, valstybių institucijos neturėtų duoti nurodymų nacionalinėms reguliavimo institucijoms, kaip nacionalinėms reguliavimo institucijoms atlikti reguliavimo funkcijas, ir turėtų užtikrinti, kad nacionalinės reguliavimo institucijos galėtų priimti savarankiškus sprendimus, nepriklausomai nuo jokio politinio organo (Europos Sąjungos trečiojo energetikos paketo Direktyvos 2009/72/EB 35 straipsnio 4 dalies pirmasis sakiny, 35 straipsnio 4 dalies b punkto ii papunktis ir 35 straipsnio 5 dalies a punktas; Direktyvos 2009/73/EB 39 straipsnio 4 dalies pirmasis sakiny, 39 straipsnio 4 dalies b punkto ii papunktis ir 35 straipsnio 5 dalies a punktas).

Atkreiptinas dėmesys, kad Europos Komisijos 2017 m. vasario 15 d. sprendimu Nr. C(2017)860 (toliau – Sprendimas) buvo pradėta pažeidimo procedūra Nr. 2016/2069 dėl 2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2009/72/EB dėl elektros energijos vidaus rinkos bendrųjų taisyklių, panaikinančios Direktyvą 2003/54/EB, ir 2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos

2009/73/EB dėl gamtinių dujų vidaus rinkos bendrųjų taisyklių, panaikinančios Direktyvą 2003/55/EB (toliau kartu – direktyvos), netinkamo perkėlimo. Europos Komisija, vadovaudamasi direktyvų nuostatomis, Sprendime nurodė, kad Lietuvos nacionalinėje teisėje numatyta galimybė Vyriausybei priimti principus, taikomus nustatant tarifus, ir tokių principų buvimas sumažina nacionalinės reguliavimo institucijos veiksmų laisvę ir tai rodo, kad direktyvos perkeltos neteisingai. Atsižvelgusi į minėtą Europos Komisijos sprendimą ir siekdama tinkamai perkelti direktyvas, Energetikos ministerija, be kita ko, parengė Lietuvos Respublikos energetikos įstatymo Nr. IX-884 5, 8 ir 36 straipsnių pakeitimo įstatymo projektą ir Lietuvos Respublikos elektros energetikos įstatymo Nr. VIII-1881 6, 9, 55 ir 67 straipsnių pakeitimo įstatymo projektą, kuriais buvo panaikinta Vyriausybei suteikta galimybė priimti principus, taikomus Komisijai rengiant kainų nustatymo metodikas elektros ir dujų sektoriuose.

Pažymėtina, kad Energetikos reguliuotojų bendradarbiavimo agentūra (ACER) 2016 m. gegužės 30 d. rekomendacijoje Nr. 01/2016 „Dėl ACER ir nacionalinių reguliavimo institucijų nepriklausomumo užtikrinimo“ konstatavo, jog nacionalinių reguliavimo institucijų nepriklausomumas turi būti užtikrintas ir kituose sektoriuose, kuriuose atliekama nacionalinio reguliavimo funkcija. Darytina išvada, kad ne tik elektros ir gamtinių dujų sektorių reguliavimą numatantys teisės aktai, bet ir šilumos ūkį reglamentuojantys teisės aktai turi užtikrinti Komisijos nepriklausomumą ir teisę priimti savarankiškus, nepriklausomus nuo kitų valdžios institucijų ir valdymo organų sprendimus. Įvertinusi tai,

Komisija 2017 m. kovo 24 d. raštu Nr. R2-(T)-924 ir 2017 m. birželio 16 d. raštu Nr. R2-(T)-1804 teikė Energetikos ministerijai siūlymus panaikinti Vyriausybės kompetenciją reglamentuoti valstybės reguliuojamų kainų nustatymo principus Šilumos ūkio įstatyme, tačiau į Komisijos siūlymus nebuvo atsižvelgta.

Papildomai pažymėtina, kad Šilumos ūkio įstatymo 32 straipsnio 20 dalyje nustatyta, kad *šilumos ar karšto vandens kainų dedamųjų galiojimo laikotarpiu patirtos, bet nepadengtos sąnaudos arba gautos papildomos pajamos, susidariusios dėl kuro, pirktos šilumos, geriamojo vandens faktinių kainų ir nustatant šilumos ar karšto vandens kainas įskaičiuotų kainų skirtumo, įvertinamos skaičiuojant būsimąjo laikotarpio šilumos ar karšto vandens kainų dedamąsias*. Šilumos kainų dedamųjų galiojimo laikotarpiu susidariusios nepadengtos ar gautos papildomos pajamos įvertinamos nustatant papildomą kainos dedamąją.

Apibendrinama tai, kas išdėstyta, Komisija siūlo papildyti Projektą Šilumos ūkio įstatymo 2 straipsnio 35 dalies pakeitimu ir minėtą dalį išdėstyti taip:

„35. Šilumos bazinė kaina – ilgalaikė šilumos kaina, sudaryta iš pastoviosios, kintamosios ir papildomos šilumos bazinės kainos dedamųjų, apskaičiuotų pagal Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos patvirtintą Šilumos kainų nustatymo metodiką, ~~parengtą pagal Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos parengtus ir Vyriausybės patvirtintus Šilumos kainų nustatymo metodikos principus,~~ nustatyta ne trumpesniam kaip 3 metų ir ne ilgesniam kaip 5 metų laikotarpiui. Minėtą laikotarpį pasirenka savivaldybių tarybos ar šio įstatymo 32 straipsnio 11 ir 12 dalyse

	numatytais atvejais – įmonės. Abi Šios kainos dedamosios taikomos šilumos kainoms apskaičiuoti. Šilumos bazinė kaina gali būti vienanarė arba dvinarė.“.	
--	--	--

Energetikos ministerijos
Teisės skyriaus vyriausioji specialistė

Daiva Brazdžiuvienė
Daiva Brazdžiuvienė
2019-04-04

Energetikos ministerijos
kalbos tvarkytoja

Aušra Šiniuvienė
Aušra Šiniuvienė
2019-04-04

Energetikos ministras

Žygimantas Vaičiūnas
Žygimantas Vaičiūnas
2019-04-08